

**ГЭМТ ХЭРГИЙН УЛМААС ХОХИРСОН ХОХИРОГЧИЙН
ХОХИРОЛЫГ НӨХӨН ТӨЛӨХ БОЛОН ХОХИРОЛ
ТООЦОХ ТОГТОЛЦООНЫ ТУХАЙ
범죄피해자구조의 적용범위**

*ДХИС-ийн ЦС-ийн Эрүүгийн эрх зүй,
криминологийн тэнхимийн дэд профессор,
цагдаагийн хошууч Б.Батцэрэн*

내무대학, 경찰대학교의
형법과 범죄학과 교수,
경찰 경위 ㅁ. 발체렌

Товч агуулга: Энэхүү өгүүлэлд гэмт хэргийн улмаас хохирсон хохирогчийн хохиролыг нөхөн төлөх болон хохирол тооцох тогтолцоо ба гэмт хэргийн улмаас нас барсан, гэмтсэн болон хүнд гэмтэл авсан, гэмт хэргийн улмаас хохирсон хохиролоо бүрэн болон хэсэгчлэн хохиролоо нөхөн төлүүлж чадаагүй гэх мэт нөхцөл байдлууд бий болсон тохилдолд улсаас хохирогч болон нас барсан хүний ар гэрийнхэнд тогтоосон тодорхой хэмжээний дагуу хохирлын нөхөн төлбөрийг тооцож олгох тухай БНСУ-ын хууль тогтоомжид хэрхэн тусгагдсан талаар орчуулгын бүтээл тавигдсан болно.

“범죄피해자구조제도”란, 범죄행위로 사망하거나 장애 또는 중상해를 입었음에도 불구하고 범죄피해의 전부 또는 일부를 보상받지 못하는 등의 사유가 발생한 경우에 국가에서 피해자 또는 유족에게 일정한도의 구조금을 지급하는 제도를 말합니다(사이버경찰청-범죄피해자 지원).

Түлхүүр үг. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол, нөхөн төлөлт, хохирол тооцох тогтолцоо, нөхөн олговор

키 단어,범죄 피해자, 피해, 보상, 피해를 계산하는 제도,보상

Бүгд найрамдах Солонгос улсад гэмт хэргийн улмаас хохирсон хохирогчийн хохиролыг нөхөн төлөх болон хохирол тооцох тогтолцоо хууль тогтоомж болон практик хэрэглээндээ төлөвшлөө олчихсон харилцаа байдаг юм байна.

Нөхөн олговор олгох дараалал нь:

1. Хохирогч нь нөхөн олговор авах тухай хүсэлт /өргөдөл/ гаргах
2. Харьяа нутаг дэвсгэрийн Прокурорын газраас судалсаны үндсэн дээр шийдвэр гаргах /Гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн олговор олгох асуудлыг шийдвэрлэх хурлаар/
3. Нөхөн олговор олгох / хохирогчын ар гэрт, хүнд, ноцтой гэмтсэн, яаралтай нөхөн олговор гэсэн төрлүүд байна.

Гэмт хэргийн улмаас хохирсон хохирогчид хамаарагдах нөхцөл:

Гэмт хэргийн хохиролын нөхөн олговор авах субъект нь:

- Гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн олговор олгох сангаас /цаашид “нөхөн олговор” гэх /БНСУ-ын нутаг дэвсгэрээс гадна байгаа БНСУ-ын усан онгоц, нисэх онгоцон дотор үйлдэгдсэн хүний амь нас болон бусдын бие махбодид гэмтэл учруулсан гэмт хэрэг. /Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.4 /

- Эрүүгийн хэрэгт ял шийтгүүлж байгаагүй насанд хүрээгүй этгээдийн үйлдэл /Эрүүгийн хуулийн 9 дүгээр зүйл/, сэтгэл мэдрийн хувьд хэрэг хариуцах чадваргүй хүний үйлдэл /Эрүүгийн хуулийн 12 дугаар зүйл/, албадлагын арга хэмжээ хэргэлсэн үйлдэл /эрүүгийн хуулийн 12 дугаар зүйл/, яаралтай нүүлгэн шилжүүлэх /Эрүүгийн хуулийн 22 дугаар зүйлийн 1/, энэ тохиолдолд гэмт хэргийн нөхөн олговорт хамаарна /Гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.4/.

- Аргагүй хамгаалалт /Эрүүгийн хуулийн 20 дугаар зүйл/, аргагүй хамгаалалт /21 дүгээр зүйлийн 1/ өөр ял оногдуулхаар үйлдэл байхгүй болон өөр гэмт үйлдэл байгаа тохиолдолд нөхөн олговор авах субъект болохгүй /Хохирогчыг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.4/

- Нөхөн олговор авах эрхтэй гадаад улсын иргэн нь “гэмт хэргийн хохирогч” эсвэл талийгаачийн ар гэрийн хүнд хоёр улсын хоорондох харилцан тусалцааны гэрээтэй бол нөхөн олговор авч болно. /Гэмт хэргийн хохирогчыг хамгаалах тухай хуулийн 23 дугаар зүйл /

**Нөхөн олговор авах хохирогч нас барсан,
хөдөлмөрийн чадвар алдсан болон гэмтсэн**

Гэмт хэргийн улмаас нас барсан, хөдөлмөрийн чадвараа алдсан болон гэмтсэн тохиолдолд нөхөн олговор олгоно. /Гэмт хэргийн хохирогчыг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.4/

“Хөдөлмөрийн чадвар алдсан” гэж гэмт хэргийн улмаас үүссэн өвчнийг эмчилсний /энэ өвчин эмгэг нь бүрэн эдгэрэх үеийг хүртэл/ дараа бие махбодид үлдсэн шинж тэмдэгийг ойлгоно. /гэмт хэргийн хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.5 /

Хүснэгт №1

Нэг дүгээр зэрэглэл	1. Хоёр нүд нь сохорсон тохиолдолд 2. Зажлах, ярих чадвараа бүрэн алдсан тохиолдолд 3. Мэдрэлийн тогтолцооны үйл ажиллагаа алдсан, үргэлж асрамж шаардлагатай болсон тохиолдолд 4. Цээж, хэвлийн эрхтнүүдийн хэвийн үйл ажиллагаа алдагдсаж, үргэлж асрамжанд байх шаардлагатай байх тохиолдолд 5. 2 гар нь тохойноос дээш алдсан тохиолдолд 6. 2 гар бүрэн мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 7. 2 хөл хөлөө өвдөгнөөсөө дээш алдсан тохиолдолд 8. 2 хөл бүрэн мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 9. Тахир дутуугийн зэрэг нь нэгээс найм хүртэл гэмтэлтэй дүйцэхүйц гэмтэл авч хөгжлийн бэрхшээлтэй гэж тооцогдсон тохиолдолд
Хоёр дугаар зэрэглэл	1. Нэг нүд сохорч нөгөө талын нүдний хараа 0.02-аас бага болсон тохиолдолд. 2. Хоёр нүдний хараа 0.02-аас бага болсон тохиолдолд 3. Хоёр гар хоёулаа бугуйны үенээс дээш алдсан тохиолдолд 4. Хоёр хөл хоёулаа шагайн үенээс дээш алдсан тохиолдолд 5. Тахир дутуугийн зэрэг нь нэгээс дөрөв хүртэл гэмтэлтэй дүйцэхүйц гэмтэл авч хөгжлийн бэрхшээлтэй гэж тооцогдсон тохиолдолд

Гурав дугаар зэрэглэл	1. Нэг нүд сохорч нөгөө нүдний хараа 0.06-аас бага болсон тохиолдолд 2. Зажлах, ярих чадвараа алдсан тохиолдолд 3. Мэдрэлийн тогтолцооны үйл ажиллагаа алдагдсан, насан туршдаа хөдөлмөр эрхэлж чадахгүй болсон тохиолдолд. 4. Цээж, хэвлийн эрхтнүүдэд гэмтэл учирч насан туршдаа хөдөлмөр эрхлэх боломжгүй болсон тохиолдолд 5. Хоёр гарынхаа бүх хурууг алдсан тохиолдолд 6. Тахир дутуугийн зэрэг нь нэгээс тав хүртэл гэмтэлтэй дүйцэхүйц гэмтэл авч хөгжлийн бэрхшээлтэй гэж тооцогдсон тохиолдолд
Дөрөв дүгээр зэрэглэл	1. Хоёр нүдний хараа 0.06-аас бага болсон тохиолдолд 2. Зажлах, ярих эрхтэнд учирсан гэмтэл нь эмчилгээгээр эдгэрэх боломжтой гэмтэл учирсан тохиолдолд 3. Чихний хэнгэрэг цоорсон эсвэл өөр шалтгааны улмаас сонсголоо бүрэн алдагдсан тохиолдолд 4. Нэг гар нь тохойн үенээс дээш алдсан тохиолдолд 5. Нэг хөл нь өвдөгний үенээс дээш алдсан тохиолдолд 6. Хоёр гарны хуруунууд бүрэн мэдээгүй болсон тохиолдолд 7. Хоёр хөл шагай ба тавхайны ясны үенээс дээш алдсан тохиолдолд
Тав дугаар үе шат:	1. Нэг нүд сохорч нөгөө нүд нь нүдний хараа нь 0.1 бага болсон тохиолдолд 2. Нэг гар бугуйнаас дээш алдсан тохиолдолд 3. Нэг хөл нь шагайны үенээс дээш алдсан тохиолдолд 4. Нэг гар бүрэн мэдээгүй болсон тохиолдолд 5. Нэг хөл бүрэн мэдээгүй болсон тохиолдолд 6. Хоёр хөлийн бүх хурууг алдсан тохиолдолд
Зургаа дугаар үе шат:	1. Хоёр нүдний хараа 0.1-ээс бага болсон тохиолдолд 2. Зажлах, ярих эрхтэнд учирсан гэмтэл нь эмчилгээгээр эдгэрэх боломжтой гэмтэл учирсан тохиолдолд 3. Чихний хэнгэрэгийн ихэнх хэсэг цоорсон эсвэл өөр шалтгааны улмаас 2 чихний сонсголоо алдсан, чанг дуугаар ярьхад сонсохгүй болсон тохиолдолд 4. Нуруунд учирсан гэмтэл нь хөдлөх боломжтой байгаа тохиолдолд 5. Нэг гарны гурван үе мөчний хоёр нь мэдээгүй болсон тохиолдолд 6. Нэг хөлний гурван үе мөчний хоёр нь мэдээгүй болсон тохиолдолд 7. Нэг гарын таван хуруу эсвэл эрхий хуруу ба долоовор хурууг оруулаад дөрвөн хуруугаа алдсан тохиолдолд
Долоо дугаар үе шат:	1. Нэг нүд сохорч нөгөө талын нүд нь 0.6-аас бага хараатай болсон тохиолдолд 2. Чихний хэнгэрэгийн тал нь цоорсон, өөр шалтгааны улмаас 2 чихний сонсгол 40 см-ээс дээш зайд энгийн яриа сонсохгүй болсон тохиолдолд. 3. Сэтгэцийн эмгэгээсээ болж хөнгөн хөдөлмөр эрхэлж чадахгүй болсон тохиолдолд 4. Мэдрэлийн системийн үйл ажиллагаанд учирсан гэмтлээс шалтгаалаад хөнгөн хөдөлмөрөөс бусад хөдөлмөр эрхэлж чадахгүй болсон тохиолдолд. 5. Цээж, хэвлийн эрхтнүүдийн учирсан гэмтлээс шалтгаалаад хөнгөн хөдөлмөрлөхөөс өөр бусад хөдөлмөр эрхэлж чадахгүй болсон тохиолдолд 6. Нэг нарын эрхий хуруу, долоовор хуруу алдсан тохиолдолд эсвэл эрхий хуруу, долоовор хуруу оруулаад гурваас дээш хуруу алдсан тохиолдолд 7. Нэг гарын бүх хуруу эсвэл эрхий, долоовор хуруу оруулаад дөрвөн хуруу бүрэн мэдээгүй болсон тохиолдолд 8. Нэг хөлийн шагай, тавхайны ясны үенээс дээш алдсан тохиолдолд 9. Нэг гар хугарсан хэдий ч хөдөлгөх боломжтой байгаа тохиолдолд 10. Нэг хөл хугарсан хэдий ч хөдөлгөх боломжтой байгаа тохиолдолд 11. Хоёр хөлийн бүх хуруу мэдээгүй болсон тохиолдолд 12. Гаднах төрхөд ил шарх, сорви байгаа тохиолдолд 13. Хоёр төмсөгөө алдсан тохиолдолд

Найм дугаар үе шат:	1. Нэг нүд сохорсон эсвэл нэг нүдний хараа 0.02-оос бага болсон тохиолдолд 2. Нурууны гэмтэл нь хөдлөх боломжтой байгаа тохиолдолд 3. Нэг гарын эрхий хуруу оруулаад хоёр хуруугаа алдсан тохиолдолд 4. Нэг гарны эрхий хуруу, долоовор хуруу мэдээгүй болсон тохиолдолд эсвэл эрхий хуруу, долоовор хуруу оруулаад гурваас дээш хуруу мэдээгүй болсон тохиолдолд 5. Нэг талын хөл нь 5 сантиметрээс дээш богино болсон тохиолдолд 6. Нэг талын гар нь гурван үе мөчний аль нэг нь мэдээгүй болсон тохиолдолд 7. Нэг талын хөлний гурван үе мөчний аль нэг нь мэдээгүй болсон тохиолдолд 8. Нэг талын гар гэмтэлтэй байгаа тохиолдолд / яс нь хугараад бүрэн эдгэрээгүй байгааг / 9. Нэг талын хөл гэмтэлтэй байгаа тохиолдолд / яс нь хугараад бүрэн эдгэрээгүй байгааг / 10. Нэг талын хөлний бүх хуруу мэдээгүй болсон тохиолдолд 11. Дэлүү эсвэл нэг талын бөөрөө алдсан тохиолдолд 12. Биеийн 40-өөс дээш хувь нь шарх, сорвитой болсон тохиолдолд
Ес дүгээр үе шат:	1. Хоёр нүдний хараа 0.6-аас бага болсон тохиолдолд 2. Нэг талын нүдний хараа 0.06-аас бага болсон тохиолдолд 3. Хоёр нүдний харааны талбай нарийсалт, холын хараа гажигтай болсон тохиолдолд 4. Хоёр нүдний зовхинд согог болон гэмтэл байгаа тохиолдолд 5. Хамар гэмтсэн, энэ гэмтэл нь эмчилгээ авах боломжтой байгаа тохиолдолд 6. Зажлах, ярих эрхтэн гэмтсэн хэдий ч зажлах, ярих боломжтой байгаа тохиолдолд 7. Чихний хэнгэрэг гэмтсэн эсвэл өөр бусад шалтгаанаас болж нэг чихэний сонсголоо бүрэн алдсан тохиолдолд 8. Нэг гарын эрхий хуруугаа алдсан тохиолдолд, долоовор хуруу оруулаад хоёр хуруу алдсан тохиолдолд эсвэл эрхий хуруу ба долоовор хуруу бусад гурван хуруугаа алдсан тохиолдолд 9. Нэг гарын эрхий хурууг оруулаад хоёр хуруу мэдээгүй болсон тохиолдолд 10. Нэг талын хөлийн эрхий хуруу оруулаад хоёр хуруунаас дээш алдсан тохиолдолд 11. Нэг талын хөлийн бүх хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 12. Бэлэг эрхтэнд гэмтэл учирсан тохиолдолд 13. Сэтгэцийн өвчинтэй болсон, ажил эрхлэх чадвартай боловч хязгаарлагдмал хөдөлмөр эрхлэх боломжтой тохиолдолд 14. Мэдрэлийн өвчинтэй болсон, ажил эрхлэх чадвартай боловч хязгаарлагдмал хөдөлмөр эрхлэх боломжтой тохиолдолд
Арав дугаар үе шат:	1. Нэг талын нүдний хараа 0.1-ээс бага болсон тохиолдолд 2. Зажлах, ярих боломжтой байгаа тохиолдолд 3. 14-ээс дээш шүдэнд шүдний протез /хиймэл/ хийлгэсэн тохиолдолд 4. Чихний хэнгэрэгний ихэнх хэсэг гэмтсэн, өөр бусад шалтгаанаас болж чихтэй ойрхон ярихгүй бол чангаар ярих яриа сонсохгүй байгаа тохиолдолд 5. Нэг гарын эрхий хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд долоовор хуруунаас гадна хоёр хуруу алдсан тохиолдолд 6. Нэг гарын эрхий хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд долоовор хуруу оруулаад хоёр хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд эсвэл эрхий хуруу ба долоовор хуруунаас гадна гурван хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 7. Нэг талын хөл 3 сантиметрээс дээш богино болсон тохиолдолд 8. Нэг талын хөлний эрхий хуруу эсвэл түүнээс гадна дөрвөн хөлийн хуруугаа алдсан тохиолдолд 9. Нэг талын гарын гурван үений аль нэг нь хэвийн бусад үе мөч нь гэмтэж хөдөлмөрийн чадвар алдсан тохиолдолд 10. Нэг талын хөлний гурван үений аль нэг нь хэвийн бусад үе мөч нь гэмтэж хөдөлмөрийн чадвар алдсан тохиолдолд

Арван нэгдүгээр үе шат:	1. Хоёр нүдний хараа хэвийн боловч хөдөлмөр эрхлэлтэнд нөлөөлөл байгаа тохиолдолд 2. Хоёр нүдний зовхинд тодоохой эмгэг байгаа бөгөөд хөдөлмөр эрхлэлтэнд нөлөөлөл байгаа тохиолдолд 3. Нэг талын нүдний зовхинд гэмтэл, шарх, гажиг байгаа тохиолдолд 4. Чихний хэнгэрэгний хагас нь гэмтсэн, шархалсан, гажигтай эсвэл бусад шалтгаанаас болж чихний сонсгол 40 сантиметрээс илүү зайд хэвийн яриаг сонсохгүй болсон тохиолдолд 5. Нурууны хэлбэрт гажиг байгаа тохиолдолд 6. Нэг талын гарны дунд хуруу эсвэл чигчий хуруугаа алдсан тохиолдолд 7. Нэг талын гарын хурууны долоовор хуруу мэдрэлгүй болсон эсвэл эрхий хуруу ба долоовор хуруунаас гадна бусад хоёр хуруу мэдрэлгүй болсон 8. Нэг талын хөлийн эрхий хурууг оруулаад хоёроос дээш хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 9. Цээж, хэвлийн хөндийн эрхтнүүдээс шалтгаалаад хөдөлмөр эрхлэх боломжгүй болсон тохиолдолд
Арван хоёрдугаар үе шат:	1. Нэг нүдний хараа хэвийн боловч хөдөлмөр эрхлэлтэнд нөлөөлөл байгаа тохиолдолд 2. Нэг нүдний зовхинд эмгэг байгаа бөгөөд хөдөлмөр эрхлэлтэнд нөлөөлөл байгаа тохиолдолд 3. 7-ээс дээш шүдэнд шүдний протез /хиймэл/ хийлгэсэн тохиолдолд 4. Нэг талын чихний гадна дэлбээний ихэнх хэсэгт гэмтэл, шархтай болсон тохиолдолд 5. Эгэм, өвчүү, хавирга, дал мөр эсвэл аарцгийн ясанд мэдэгдэхүйц гажиг байгаа бол 6. Нэг талын гарны гурван үений аль нэг нь гэмтэлтэй хөдөлмөр эрхлэх боломжгүй байгаа тохиолдолд 7. Нэг талын хөлний гурван үе мөчний аль нэг нь гэмтэлтэй хөдөлмөр эрхлэх боломжгүй байгаа тохиолдолд 8. Гар болон хөлний урт ясны гажигтай байгаа тохиолдолд 9. Нэг гарын дунд хуруу эсвэл чигчий хуруу мэдрэлгүй болсон 10. Нэг талын хөлийн хоёр дахь хуруугаа алдсан тохиолдолд хоёр дахь хурууг оруулаад хоёр хөлийн хуруу алдсан тохиолдолд эсвэл дунд хуруунаас гурван хуруу алдсан тохиолдолд. 11. Нэг талын гарын эрхий болон түүнээс гадна дөрвөн хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 12. Мэдрэлийн өвчний шинж тэмдэг хэсчилсэн байдлаар илэрсэн тохиолдолд 13. Гадаад төрх хэлбэрт гэмтэл, шарх, сорви байгаа тохиолдолд
Арван гуравдугаар үе шат:	1. Нэг талын нүдний хараа 0.6-аас бага байгаа тохиолдолд 2. Нэг талын нүдний хараа нарийссан, эсвэл хараа хэвийн бус байдалтай байгаа тохиолдолд 3. Хоёр нүдний зовхины зарим хэсэгт гэмтэл, шарх байгаа, сормууст гэмтэл, шарх байгаа тохиолдолд 4. Нэг гарын чигчий хуруугаа алдсан тохиолдолд 5. Нэг гарын эрхий хурууны үений хэсгийг алдсан тохиолдолд 6. Нэг гарын долоовор хурууны үений хэсгийг алдсан тохиолдолд
Арван дөрөвдүгээр үе шат:	1. Нэг талын нүдний зовхины зарим хэсэгт гэмтэл, шарх байгаа сормууст гэмтэл, шарх байгаа тохиолдолд 2. 3 ба түүнээс дээш шүдэнд шүдний протез /хиймэл/ хийлгэсэн тохиолдолд 3. Гарны ил гарсан хэсэгт гарын алганы хэмжээний шарх, сорви байгаа тохиолдолд 4. Хөлийн ил гарсан хэсэгт гарын алганы хэмжээний шарх, сорви байгаа тохиолдолд 5. Нэг гарын чигчий хуруу мэдээгүй болсон тохиолдолд 6. Нэг гарын эрхий хуруу ба долоовор хуруунаас гадна хуруун дундаас хурууны үений ясны нэг хэсгийг алдсан тохиолдолд 7. Нэг гарын эрхий хуруу ба долоовор хуруу бусад хурууны үений үе мөч нь нугалж, тэнийхээ больсон тохиолдолд 8. Нэг талын хөлийн дунд хурууныхаас нэг эсвэл хоёр хуруу мэдрэлгүй болсон тохиолдолд 9. Мэдрэлийн өвчний шинж тэмдэг хэсэгчилэн илэрч байгаа тохиолдолд

Харааны хэмжилтийг олон улсын харааны хэмжилтийн журмыг үндэслэн хэмжилт хийнэ. “Гарын хуруугаа алдсан” гэж эрхий хурууны үе, бусад хурууны нэгдүгээр үеэс дээш алдсаныг хэлнэ.

“Тарын хуруу мэдээгүй болсон” гэж хурууны үзүүрийн хоёр хэсгийн нэгээс дээш мэдрэлгүй болсон эсвэл нэгдүгээр үе / эрхий хурууны хувьд үе / мэдрэлгүй болсныг хэлнэ. “Хөлийн хуруугаа алдсан” гэж хөлийн бүх хуруу тасарч байхгүй болсныг хэлнэ.

“Хөлийн хуруу мэдээгүй болсон” гэж эрхий хурууны хувьд хурууны үзүүрийн хоёр хэсгийн нэгээс дээш хэсэг мөн үүнээс гадна хөлийн хурууны үзүүр хэсгээс дээш алдсан болон мэдрэлгүй болсон. Хурууны нэгдүгээр үед / эрхий хурууны хувьд үе / илт тодорхой гэмтэл учирсан мэдрэлгүй болсныг хэлнэ.

Дээрх журманд хамаарагдаагүй бусад биед учирсан гэмтлийг хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувийг харгалзан үзэж хамаарагдах зэрэглэлийн гэмтлээр тооцно.

Гэмт хэргийн улмаас биедээ гэмтэл авч хөдөлмөрийн чадвараа алдсан 2 хүн байгаа тохиолдолд дээрх журмыг баримтлан тус бүрийн гэмтлийг тогтоон нэгтгэн нэг зэрэглэлд хамааруулан шийдвэрлэнэ. / Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.5 /

“Гэмтэл учирсан” гэж гэмт хэргийн улмаас бие махбод, ур чадвартаа гэмтэл авсан. Гэмтэлээ / гэмт хэргийн улмаас бий болсон өвчин / эмчлүүлэхэд 2 сараас дээш хугацаа шаардлагатай гэмтэл авсаныг хэлнэ. Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1.6 /

- Хүний амь нас болон бие махбодтой холбоотой гол чухал эд эрхтэнд гэмтэл учирсан тохиолдолд
- Биеийн зарим хэсэг тасарсан эсвэл хугарсан хэлбэр дүрс өөрчлөгдөж гажсан тохиолдолд
- 1 болон 2 дугаар зэрэглэлд хамаарах бие махбод, ур чадварт учирсан гэмтэл нь нэг долоо хоногоос дээш эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлэх шаардлагатай тохиолдолд
- Гэмт хэргийн улмаас хохирч хүнд хэлбэрийн сэтгэц мэдрэлийн өвчин эмгэгээр гурваас дээш өдөр эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлэх шаардлагатай тохиолдолд

Гэмт хэргийн хохирогчид олгох нөхөн олговрын төрөл болон мөнгөн дүн

Нөхөн олговрыг нас барсан хүний ар гэрт олгох нөхөн олговор, хөдөлмөрийн чадвараа алдсаны нөхөн олговор, гэмтэж бэртсэнд олгох нөхөн олговор гэж ангилна. / Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 1 /

Нас барсан хүний ар гэрт олгох нөхөн олговор авах эрх бүхий хүмүүс

Хохирогчыг нас барах үед дараах дарааллыг баримтлан хамгийн эхэнд байгаа ар гэрт нь нөхөн олговрыг олгоно. Дараалал адилхан ар гэрийн хүн хоёроос дээш байгаа тохиолдолд адилхан хуваан нөхөн олговрыг олгоно / Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 2, 18 дугаар зүйлийн 1 /

1. Эхнэр, нөхөр / гэрлэлтийн гэрчилгээтэй байх / хохирогчыг нас барах үед хохирогчын орлогоор амьдарч байсан хохирогчын хүүхдүүд
2. Хохирогчыг нас барах үед хохирогчын орлогоор амьдарч байсан эцэг, эх
3. Хохирогчыг нас барах үед хохирогчын орлогоор амьдарч байсан ач, зээ
4. Хохирогчыг нас барах үед хохирогчын орлогоор амьдарч байсан өвөө, эмээ
5. Хохирогчыг нас барах үед хохирогчын орлогоор амьдарч байсан ах, эгч
6. Дээрхтэй хамааралгүй хохирогчын хүүхдүүд
7. Дээрхтэй хамааралгүй хохирогчын эцэг, эх
8. Дээрхтэй хамааралгүй хохирогчын ач, зээ
9. Дээрхтэй хамааралгүй хохирогчын өвөө, эмээ
10. Дээрхтэй хамааралгүй хохирогчын ах, эгч

Дараах тохиолдолд нас барсаны нөхөн төлбөрийг ар гэрт нь олгохгүй.

1. Хохирогч зохиудаар нас барсан / амиа хоролсон / тохиолдолд
2. Хохирогчыг нас барахын өмнө үхэх юм бол нас барсаны нөхөн олговор авч болох ар гэрийн хүн нь зориудаар үхүүлсэн үйлдэл хийсэн тохиолдолд
3. Хохирогчыг нас барсаны дараа нас барсаны нөхөн олговор авч болох ар гэрийн хүнтэй ижил дараалалд байгаа хүн зориудаар үхүүлсэн үйлдэл хийсэн тохиолдолд

Нас барсаны нөхөн олговор олгох мөнгөн дүн

Нас барсаны нөхөн олговор нь хохирогчыг нас барсан үед / бие махбодидоо авсан гэмтлийн улмаас нас барсан тохиолдолыг хэлнэ /сарын цалин, сарын бодит орлого эсвэл сарын дундаж цалин хөлсийг өөр бусад саруудтай үржүүлж тооцно.

Хүснэгт №2

Холбоо хамаарал	Сарын цалинг үржүүлэх сарын тоо
1. Эхнэр, нөхөр /гэрлэлтийн гэрчилгээтэй/ гэмт хэрэг үйлдэгдэх үед хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хүүхдүүд	40 сар × 6/6
2. Хохирогчыг нас барах үед хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан эцэг, эх, ач, зээ, өвөө, эмээ болон ах, эгч	2 хүнээс дээш байгаа тохиолдолд 32 сар × 6/6 1 хүн байгаа тохиолдолд 32 сар × 5/6
3. 1 болон 2 дугаар ангилалд хамаарахгүй хохирогчийн хүүхдүүд болон эцэг, эх	24 сар × 3/6
4. 1 болон 2 дугаар ангилалд хамаарахгүй хохирогчийн ач, зээ, өвөө, эмээ болон ах, эгч	24 сар × 1/6
Хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хохирогчийн хүүхдүүд, ач, зээ, ах, эгч тус бүр 19 наснаас доош хүмүүс байх бөгөөд хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хохирогчийн эцэг, эх, өвөө, эмээ тус бүр 60 наснаас дээш байна. Тахир дутуу иргэн нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 32 дугаар зүйлд заасан тахир дутуу иргэнд дээрх нас хязгаарлалт хамаарахгүй.	

Нас барсаны нөхөн олговрын мөнгөн дүн дундаж цалин хөлсний 48 сараас дээш хэтэрч болохгүй / Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 22 дугаар зүйл /

Хөдөлмөрийн чадвараа алдсан болон гэмтсэний /өвчилсөн/ нөхөн олговор

Гэмт хэргийн улмаас хөдөлмөрийн чадвар алдсан болон гэмтсэн хохирогчид нөхөн олговор олгоно. /Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 3 /

Хөдөлмөрийн чадвар алдсаны нөхөн олговрын мөнгөн дүн нь хохирогчийн биед гэмтэл учирсан үед сарын цалин, сарын бодит орлого эсвэл сарын дундаж цалин хөлсийг өөр бусад саруудтай үржүүлж тооцно / Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 2 /

Хүснэгт №3

Зэрэглэл	Сарын цалин болон үржүүлэх сарын тоо	
1 зэрэглэл: 40 сар 2 зэрэглэл: 36 сар 3 зэрэглэл: 32 сар 4 зэрэглэл: 28 сар	1. Эхнэр, нөхөр / гэрлэлтийн гэрчилгээтэй / гэмт хэрэг үйлдэгдэх үед хохирогч болон эхнэр, нөхрийн орлогоор амьдарч байсан хүүхдүүд байгаа тохиолдолд	Зэрэглэл өөр сарын тоог × 6/6

5 зэрэглэл: 24 сар 6 зэрэглэл: 20 сар 7 зэрэглэл: 16 сар 8 зэрэглэл: 12 сар 9 зэрэглэл: 8 сар 10 зэрэглэл: 4 сар 11,12 зэрэглэл: 3 сар 13,14 зэрэглэл: 2 сар	2. 1 дүгээр зэрэглэлийн цусан төрөл байш ч гэсэн гэмт хэрэг үйлдэгдэх үед хохирогчийн мөн эхнэр, нөхрийн орлогоор амьдарч байсан эцэг, эх, ач, зээ, өвөө, эмээ болон ах, эгч	Зэрэглэл өөр сарын тоог ✕ 3/6
	3. 1 болон 2-оос бусад тохиолдолд	Зэрэглэл өөр сарын тоог ✕ 3/6
Хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хохирогчийн хүүхдүүд, ач, зээ, ах, эгч тус бүр 19 наснаас доош хүмүүс байх бөгөөд хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хохирогчийн эцэг, эх, өвөө, эмээ тус бүр 60 наснаас дээш байна. Тахир дутуу иргэн нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 32 дугаар зүйлд заасан тахир дутуу иргэнд дээрх нас хязгаарлалт хамаарахгүй.		

Гэмт хэргийн улмаас гэмтсэний /өвчилсөн/ нөхөн олговор

Гэмт хэргийн улмаас биедээ гэмтэл авч хохирсон үед сарын цалин, сарын бодит орлого эсвэл сарын дундаж цалин хөлсийг өөр бусад саруудтай үржүүлж тооцно. Гэмтсэний нөхөн олговрын мөнгөн дүн дундаж цалин хөлсний 40 сараас дээш хэтэрч болохгүй / Хохирогчийг хамгаалах тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 2 /

Хүснэгт №4

Ангилал	Сарын цалин болон үржүүлэх сарын тоо
1. Эхнэр, нөхөр / гэрлэлтийн гэрчилгээтэй / гэмт хэрэг үйлдэгдэх үед хохирогч болон эхнэр, нөхрийн орлогоор амьдарч байсан хүүхдүүд байгаа тохиолдолд	Гэмтлийн зэрэглэл болон гэмтлийг эмчилхэд шаардлагатайг хэвтэж эмчлүүлж байгаа эмнэлгийн эмчийн тодорхойлолтоор хүлээн зөвшөөрсөн бол сарын тоог ✕ 6/6
2. 1 дүгээр зэрэглэлийн цусан төрөл байш ч гэсэн гэмт хэрэг үйлдэгдэх үед хохирогчийн мөн эхнэр, нөхрийн орлогоор амьдарч байсан эцэг, эх, ач, зээ, өвөө, эмээ болон ах, эгч	сарын тоог ✕ 5/6
3. 1 болон 2-оос бусад тохиолдолд	сарын тоог ✕ 3/6
Хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хохирогчийн хүүхдүүд, ач, зээ, ах, эгч тус бүр 19 наснаас доош хүмүүс байх бөгөөд хохирогчийн орлогоор амьдарч байсан хохирогчийн эцэг, эх, өвөө, эмээ тус бүр 60 наснаас дээш байна. Тахир дутуу иргэн нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 32 дугаар зүйлд заасан тахир дутуу иргэнд дээрх нас хязгаарлалт хамаарахгүй. Эмнэлгийн тодорхойлолт нь тэмдэглэл үйлдэж эмчилгээний хугацаа, он, сар, өдөр, 30 хоногийг 1 сараар тооцож сарын тоог тооцно. Эмчилгээний хугацааг 7 хоногоор байгаа тохиолдолд нэг өдөрлүү шилжүүлсэний дараа 30 өдрийг 1 сард шилжүүлж сарын тоогоор тооцно.	